

Nr 57.

Av herr **Berglund**, om åstadkommande av ökad kontroll över sjukkassor.

I särskild motion har jag föreslagit riksdagen ett utökande, på sätt i motionen angives, av arbetskrafterna å socialstyrelsens tredje byrå, byrån för sjukkasseväsendet m. m.

Såsom av sagda motion framgår, har denna till väsentligaste grad sin upprinnelse i behovet av en effektivare tillsyn över de registrerade sjukkassorna från statens sida.

Det har sålunda även visat sig, att det i vissa fall lämnar åtskilligt att önska beträffande den kontroll, sjukkassorna själva utöva genom sina revisorer.

De tidrymder, för vilka revisorer och styrelse inom en sjukkasse utses, kunna genom upprepade omval praktiskt taget bliva obegränsade. Härigenom kan ofta en och samma person under lång följd av år innehåva en förtroendesyssla inom styrelsen, samtidigt med att under samma långa tid en annan fungerar som revisor i kassan. Detta förer ofta med sig, att revisorerna, som skola utöva sin syssla såsom kassans förtroendemän, frigöra sig från denna sin uppgift genom att intaga en mot styrelsen överseende och välvillig hållning, varigenom den av dem skeende kontrollen förslappas, ja, ofta nedsjunkes till blotta skenet av en kontroll.

Jag är långt ifrån att vilja påstå att dylika förhållanden förekomma inom de flesta sjukkassor. Men det är dock ett anmärkningsvärt faktum, att allenast i något enstaka fall den av kassornas revisorer utövade kontrollen lett till upptäckt av oegentligheter, under det att tillsynsmyndighetens utskickade vida oftare gjort dylika rön. Denna omständighet får dock till icke ringa grad tillskrivas okunnighet och oerfarenhet från deras sida, som inom kassorna låta välja sig till revisorer.

Sociala rådets sektion för sjukkasseväsen (sjukkassenämnden), varav jag är ledamot, har behandlat denna fråga å sitt sammanträde den 22 och 23 september 1922. Sedan sektionen, såsom i annan motion fram-

hållits, uttalat sig för en effektivare kontroll över sjukkassorna från tillsynsmyndighetens sida, fordrades enligt sektionens förmenande för åstadkommande av en fullt tillfredsställande kontroll över sjukkasseväsendet, att även andra anordningar träffades. »I sådant hänseende synes» — förmenade sektionen — »böra tagas i övervägande, huruvida icke särskilda, av staten avlönade revisorer böra ställas till socialstyrelsens förfogande för verkställande av revisioner på ort och ställe av sjukkassornas räkenskaper. I varje fall vore enligt sektionens mening önskvärt, eller t. o. m. nödvändigt, att i sjukkasselagen stadgas befogenhet för tillsynsmyndigheten, att, där så av förhållandena påkallats, uppdraga åt lämpliga personer, bosatta å ort, där sjukkassestyrelsen har sitt säte, att jämte de av resp. kassor utsedda revisorer deltaga i de årligen försiggående revisionerna inom sjukkassorna.»

Så önskvärt det än kunde vara, att såsom sektionen anfört, erhålla en förbättrad kontroll genom av staten avlönade särskilda revisorer, förbjuder dock det nuvarande ekonomiska läget att tänka härpå. Dels skulle saken komma att ställa sig jämförelsevis dyrbar, och dels är planen härför icke genomtänkt. Visserligen finnas inom det danska sjukkasseväsendet 2 å 3 av staten avlönade revisorer, men då en lösning av frågan redan nu i denna riktning skulle kunna innebära ett föregripande av de anordningar på området, som kunna väntas föreslagna av kommittén för socialförsäkringens organisation, torde därmed lämpligen tillsvidare böra anstå.

Jag vill i stället, och det är närmast ditåt sektionen i sitt uttalande syftar, erinra om ett inom svensk försäkringsrörelse rådande förhållande, som synes kunna införas jämväl vad beträffar sjukkassorna. I 227 § 2:dra stycket lagen om försäkringsrörelse den 25 maj 1917 föreskrives, att »Försäkringsinspektionen äger förordna en revisor att med de av bolaget utsedda revisorer deltaga i granskningen av styrelsens förvaltning av bolagets räkenskaper. Den sålunda förordnade revisorn äge av bolaget uppbära arvode till belopp, som bestämmes av Konungen.» En liknande föreskrift fanns redan i 135 § av äldre försäkringslagen (av 1903). Institutet, som upptogs i 39 § i år 1905 avgivet förslag till lag om understödsföreningar (varunder jämväl räknades sjukkassor), kan sålunda sägas hava vunnit hävd i svensk rätt.

Utom att för annan personförsäkringsrörelse finnes en inspektion, som synes på ett tillfredsställande sätt fylla sin mission, saknas sålunda icke möjlighet att även inom sjukkasserörelsen inrymma bestämmelser för åstadkommande av en lika tillförlitlig kontroll.

På ovan anförda grunder får jag föreslå,

att riksdagen måtte besluta ett tillägg till 91 § sjukkasselagen av följande eller den lydelse riksdagen kan finna lämpligare:

»Tillsynsmyndigheten äger förordna en revisor att med de av sjukkassan utsedda revisorer deltaga i granskningen av styrelsens förvaltning och sjukkassans räkenskaper. Den sålunda förordnade revisorn äge av kassan uppbära arvode till belopp, som bestämmes av tillsynsmyndigheten.»

Stockholm den 20 januari 1923.

J. E. Berglund.
